

cijske kulture toga kraja, što su već ranije započeli Luka Ilić Oriovčanin i Marijan Markovac. Međutim, ono što odlikuje Toldijeve zapise jest specifičan pristup predmetu vlastita rada. On, naime, "životu i običajima seljačkog svita" ne pristupa prvenstveno sa stručno-znanstvenom ili žurnalističkom namjerom, što bi se moglo očekivati s obzirom na obrazovanje autora, odnosno tisak u kojemu su radovi prvobitno objavljeni. Toldi se ne postavlja u ulogu zapisivača koji želi prenijeti objektivnu informaciju, već se zapravo uživljava u ono o čemu piše. Stoga njegovi članci ne djeluju kao bilješke koje je napravio nekakav gost, ili čak stranac, u životu sela već kao zapisi koje donosi sudionik tog života. Ovim svojim poistovjećivanjem sa seljačkim životom o kojemu piše, Toldi je postigao dojam maksimalne autentičnosti koju najbolji klasičan etnološki rad ne može dosegnuti, jer uvijek ima stručnu distancu spram predmeta kojeg proučava. Izvornost i svježinu ovih redova pojačava i domaći govor kojim su napisani, pa stoga mogu biti i lingvistički zanimljivi.

S nesumnjivim literarnim talentom autor vrlo duhovito, katkada i sa dozom dobrodušne ironije, govori o stvarima i događajima iz seljačkog života. Kroz većinu zapisa provlači se u izvjesnoj mjeri folklorna erotika koju autor nalazi u narodnim stihovima, ili je sam potencira vlastitim primjedbama. U tom pogledu ova se knjiga dijelom nadovezuje na njegovu već objavljenu zbirku erotske narodne poezije *Razigrani doro*.

Jedina primjedba koju bismo postavili odnosi se na to da izdanje nije popraćeno rječnikom manje poznatih lokalnih naziva, što bi u takvoj publikaciji ipak bilo korisno.

U cjelini gledano, knjiga predstavlja duhovit i šarmantan prikaz seljačke kulture Brodskog posavlja, koji je u stanju privući pažnju lokalne publike, potaknuti svijest o vrijednosti vlastite kulture, a jednako tako može pružiti i čitav niz korisnih podataka koji upotpunjuju etnološko znanje o Slavoniji. Stoga zaslužuje da "se spominja i pamti".

ŽARKO ŠPANIČEK

Ličko umiljenije, (Narodne umotvorine Like), skupio Milan Divjak, Književna zajednica Novog Sada, Novi Sad 1985, 137 str.

Na koricama knjige objavljena su dva odlomka iz recenzija Arsena Diklića i Lazara Čurčića. U Diklićevu tekstu piše: "(...) Divjak je mlad čovek. Pesnik. Uspješno adaptirani dođoš vojvođanski, a korenjem duboko, vrlo duboko u starom kraju, u Lici. Verovatno su ga njegovi pesnički nemiri i traganja okrenuli i pokrenuli natrag, u brda lička, sela i zaseoke koji neumitno nestaju pred naletom urbanizacije, među starce i starice koji još ponešto pamte iz vremena prohujalih... Rezultati tog traganja za korenjem svojim i svoga naroda je ova zbirka umotvorina kao i one koje Divjak najavljuje, već pripremljene, u rukopisu".

Autor sam u uvodnoj riječi knjige *Ličko umiljenije* objašnjava da su ga na skupljanje i izdavanje narodnih umotvorina Like potakli: nestanak starih imena pojedinih predmeta i dijelova odjeće, sve rjeđe igranje *ličkog kola*, *đikca* i *poskočice*, nestajanje izvornih ličkih prela, ličkih narodnih pjesama, pitalica i *daškalice*, poslovica i narodnih pripovijedaka, *rozgalica*, *ojkana* (bečaraca), starih ličkih običaja itd.

Od prikupljenog materijala Divjak je izabrao ljepše primjere i, kao najavu budućih petnaestak knjiga, u ovoj knjizi objavio: pedeset *daškalice* (zagonetaka,), sto poslovica, pedeset kletvi, šezdeset i tri *lička ojkana*, osam narodnih pjesama, devet pripovijedaka i deset narodnih običaja.

Na kraju su dani izvori iz kojih su primjeri uzeti ili zabilježeni i rječnik manje poznatih riječi i izraza.

ANTE NAZOR